

پایان توقیف ۱۰ ساله

«سرزمین کهن» از تلویزیون رفت
«سرزمین مادری» به تلویزیون آمد

پروژه‌ای با ۱۰ سال فراز و فرود

«سرزمین مادری» که نویسنده‌ی و تهیه‌کننده‌ی آن را به ترتیب علیرضا طالب‌زاده و محمد مسعود به عهده داشته‌اند، در فاصله سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۲ ساخته شده است و در حال حاضر چهارشنبه هر هفته دو قسمت از آن به صورت اختصاصی از پلتفرم تلویزیون به صورت رایگان پخش می‌شود. اگرچه زمان تولید این سریال پنج سال بوده است؛ اما در سال‌های مختلف به قدری دست‌خوش تغییر و تحول شده است و به‌اندازه‌ی پیرامون آن جلسه برگزار شده و رایزنی صورت گرفته است که وقتی در مورد آن صحبت می‌شود، به راحتی می‌توان از یک پروژه ۱۰ ساله سخن گفت.

سریال «سرزمین مادری» شامل سه فصل ۲۰ قسمتی است که به گفته کارگردان، برای اینکه هیچ سوءتفاهمی پیش نیاید اصلاحات کامل را که اغلب به تغییر اسامی برمی‌گشت، انجام داده است و سوءتفاهم‌ها برطرف شده است و دیگر تصورات اشاره به افراد خاصی پیش نمی‌آید.

این سریال که به گفته کمال تبریزی یکی از شاخص‌ترین آثار کارنامه وی است، در پرداخت و اجرا بسیار قوی عمل کرده است و تمامی جزئیات آن از انتخاب شخصیت‌ها و دیالوگ تا لباس و گریم بازیگران به شایستگی هر چه تمام‌تر بازتاب یافته است. در این سریال شهاب حسینی، جواد عزتی، بابک حمیدیان، الهام حمیدی، امیرآقای، مهدی شادمان، نیکی کریمی، محمد رضا فروتن، محسن تانابنده، پژمان بازغی، شبنم قلی خانی، ژیا قاسمی، مرحوم پرویز پورحسینی، حسین محبوب، فرهاد قائمیان، هنگامه قاضیانی، حسن پورشیرازی، جعفر دهقان، فرشته صدرعرفایی، علیرضا خمسه، میترا حجار، رضا کیانیان، هومن سیدی، سام درخشانی، سعید راد، لیلیا زارع، مهران رجبی، ترلان پروانه، ارسلان قاسمی، پریش نظریه، حسین مهری، محمود بنفشه‌خواه، کوروش سلیمانی، شهرام قائدی، امیرحسین آرمان، مرحوم حسین محب‌اهری، مهرداد ضیایی، صالح میرزاآقایی، رضا بنفشه‌خواه و ده‌ها بازیگر مطرح دیگر ایفای نقش کرده‌اند.

«سرزمین مادری» به‌عنوان یکی از سریال‌های پرهزینه تلویزیون، اگرچه بعد از یک دهه توقیف به پخش رسیده است، اما می‌توان به پخش آن از تلویزیون با وجود آسیب‌هایی از قبیل تعداد محدود بیننده، امیدوار بود؛ چرا که با وجود شبکه‌های نمایش خانگی، این روزها تماشاگر سریال‌ها بر بستر فضای مجازی با استقبال چشمگیری مواجه شده است. با وجود رفع تمامی موانع و طبق اظهارات عوامل این سریال پیرامون اصلاحات انجام شده، باید باز هم منتظر ماند و دید سریال جدید تلویزیون-که همچنان در تیتراژ ابتدایی آن عنوان «گروه فیلم و سریال شبکه سه سیماتقدیم می‌کند» به چشم می‌خورد-

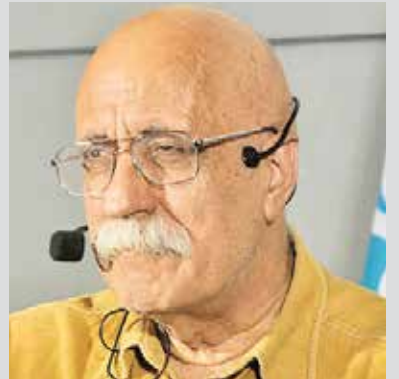
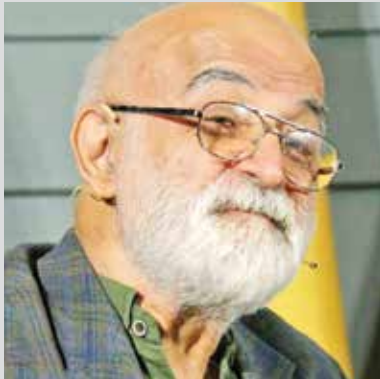
تا چند قسمت پیش می‌رود تا کجا ادامه خواهد داشت!

پهنای شریفی
روزنامه نگار

سریال «سرزمین مادری» به کارگردانی کمال تبریزی که پیش از این با نام «سرزمین کهن» تولید و از شبکه سه سیمای پخش شده بود، پس از ۱۰ سال توقیف در تلویزیون، در پلتفرم تلویزیون برای مخاطبان به نمایش گذاشته شد. این سریال که به روایت وقایع سیاسی ایران از دهه بیست تا پیروزی انقلاب اسلامی می‌پردازد، درباره پسر بچه‌ای به نام «رهی» است که بعد از بمباران دهکده‌ای توسط نیروهای متفقین، از زیر آوار بیرون کشیده شده و پس از چند روز مراقبت توسط مادرش، راهی تهران می‌شود و سال‌ها بعد در یک خانواده توده‌ای بزرگ می‌شود. در ادامه این داستان آمده است که ره‌ی پس از مواجه شدن با ماجراهایی، به خانواده‌ای درباری سپرده می‌شود و کم‌کم به هویت واقعی خود پی می‌برد و در ادامه به خانواده‌ای مذهبی می‌رود و داستان‌های دیگری برای او رقم می‌خورد.

اصلاحات انجام شد اما سریال به تلویزیون بازنگشت!

پخش «سرزمین مادری» در دی ماه ۱۳۹۲ شروع شد و پس از پخش چهار قسمت، به دلیل برداشت متفاوت مخاطبان از دیالوگ یکی از شخصیت‌ها، موجی از اعتراضات را در مناطق لرزشین در استان‌های خوزستان، چهارمحال و بختیاری، اصفهان و در میان شخصیت‌های تأثیرگذار ایجاد کرد و سریال به منظور انجام اصلاحات متوقف شد. موضوع تا جایی ادامه یافت که رئیس وقت صداوسیما نیز در میان مردم مناطق بختیاری حضور یافت و وعده‌ای از مدیران صداوسیما نیز برکنار شدند؛ اما هیچ کدام از این رخدادها منجر به پخش مجدد سریال از تلویزیون نشد و پس از کش و قوس فراوان از آنتن شبکه سه حذف شد. کمال تبریزی نیز در واکنش به اعتراضات گفته بود: «اسامی شخصیت‌های این سریال صرفاً نام خانوادگی افراد است و اشاره‌ای به هیچ‌یک از اقوام غیور و دلاور کشور ندارد؛ قهرمان اصلی سریال که نقش مهم و مؤثری در نهضت خرداد و همراهی با روحانیت و امام (ره) دارد، از همین خانواده بختیاری است و قضاوت درباره شخصیت‌های مثبت و منفی این سریال، به صبر و حوصله بیشتری احتیاج دارد.» تاخیر در پخش «سرزمین مادری» به قدری طولانی و زمان‌بر شد که با وجود دارا بودن محتوای عامه‌پسند، خاطره‌انگیز و تاریخی، به فراموشی سپرده شد و انتظارات برای تماشای آن به پایان رسید؛ تا اینکه مدتی قبل خبر پخش آن از تلویزیون در گوشه و کنار پیچید و سرانجام از تلویزیون سردآورد. سریال پرچاشیه و پر بازیگر دهه ۸۰ در حالی از تلویزیون پخش می‌شود که بسیاری از بازیگران چهره و شاخص آن از میان ما رفته‌اند و برخی دیگر نیز دوره جدیدی از زندگی را سپری می‌کنند و اکنون با شکل و شمایل جدید در دیگر سریال‌ها و آثار سینمایی نقش آفرینی می‌کنند.

ممنوع‌الکاری و درجه‌بندی، آثار دستاورد مدیریت تندر و روه‌های دیروز

تحلیل فخریه زاده روایت دقیقی است از فضایی که مدیران سینمایی به اسم نظام جمهوری اسلامی در عرصه فرهنگی فراهم کردند؛ روایتی که فخریه زاده آن را دهه ظلم می‌خواند. او می‌گوید: آقایانی که در دهه ۶۰ مدیریت سینما را برعهده گرفتند، دو کار انجام دادند: ممنوع‌الکاری که تا پیش از انقلاب آن را نشنیده بودیم و دیگری درجه‌بندی که هر دو از نظر من کنترل سینما بود که صدایی از کسی بلند نشود. در ممنوع‌الکاری مشخص بود که قوه قضائیه در قوه مجریه ورود می‌کند و دوستان می‌دانستند، اما آنقدر سرشان شلوغ بود که نمی‌خواستند وارد بازی شوند. با این تفاسیر مشخص است که گرداننده اصلی سینما در آن دوره همان مدیران معترض دیروز سینما هستند.

دور از واقع نیست اگر آن‌هایی که دهه ۶۰ با لباس اسلام‌گرایان تندر، مردم را از دین زده کردند و از دهه ۷۰ به بعد در لباس روشنفکران مترقی به تمسخر ارزش‌های دینی مردم پرداختند امروز کاسبان دوقطبی جامعه بنامیم. در حقیقت زمینه و شرایط دوقطبی امروز جامعه را تنها باید در عملکرد مدیران سینمایی دهه ۶۰ دید. روند مدیریتی که امروز یک جامعه دوست و چنددسته را ایجاد کرده است، نفاق رفتاری که فعالان عرصه فرهنگ و هنر دهه ۶۰ آنقدر نقش خود را خوب بازی کردند که امروز با اقتدار صاحب می‌کنند و همه چیز را به گردن شرایط سیاسی، اجتماعی آن دوره می‌اندازند اما حافظه تاریخی جامعه فراموش نمی‌کند که روشنفکران امروز جامعه همان کسانی‌اند که می‌گفتند هنرمند قبل از انقلاب اگر نماز هم بخواند قبول نیست.

جریان مخملباف شخص نبود بلکه جریانی بود که این جریان در دهه هفتاد رنگ عوض کردند و تلاش داشتند تا انقلاب اسلامی از سینما کمترین بهره را نبرد. شاهد مثال این ادعا آجایی است که وزیر آمریکا بعد از خاتمی طی مصاحبه‌ای می‌گوید: «۱۱ سال است نگذاشته‌ایم انقلاب ایران از طریق سینما به دنیا صادر شود.»

معترضان امروز در دهه شصت،

می‌خواستند سینما را به مسجد تبدیل کنند!

جیرانی هم همانند بسیاری از اهالی سینما و مدیران دیروز این عرصه، فضای فیلمسازی در دهه ۶۰ را بسته توصیف می‌کند و می‌گوید: «در دهه ۶۰ تفکری در سینما جریان داشت که می‌گفت سینما باید تبدیل به مسجد شود». وی به درستی شرایط و فضای آن روزها را توصیف کرده است چرا که دقیقاً در آن دوره گروهی در لباس مدیر فرهنگی با نمایش تصویری بسته در قالب اسلام‌گرایان تندر، ارزش‌ها و نظام ایدئولوژیک انقلاب اسلامی را در اذهان به انحراف کشاندند. تفکرانی که بعد از یک دهه رنگ عوض کرد و لباس روشنفکران معترض را به تن کرد. همان‌هایی که فشار و تصمیمات دیکتاتوری آن دوره را به نظامی بسط می‌دهند که این نظام در آن دهه به مدیران فرهنگی اش اعتماد کرد. همان گونه که مهدی فخریه زاده می‌گوید: اواخر دهه پنجاه به طور کلی دولت غایب بود و نقش چندانی در شکل‌گیری سینما نداشت. سینما در آن دوره در دست کسانی بود که در حلقه شکل‌گیری انقلاب اسلامی هیچ نقشی نداشتند اما به یکباره بعد از انقلاب همه کاره سینمای آن شدند و به قول فخریه زاده کسانی که بعد از جمهوری اسلامی انقلابی شدند.

